

Pracovní list: Chemie na talíři

Energetická hodnota – Palivo organismu

Jídlo je zásobárna chemické energie uložené ve vazbách mezi atomy.

- Jednotky: Na obalech potravin najdeme hodnoty v:
  - _____ (kJ)
  - _____ (kcal)
- Energetická hustota: Kolik energie skrývá jeden gram?
  - Tuky: _____ kJ
  - Sacharidy: _____ kJ
  - Bílkoviny: _____ kJ
- Jak se jmenuje proces, při kterém tělo za pomoci kyslíku uvolňuje energii z živin?
(b_____ d_____).

Co se stane s energií, kterou tělo nespálí pohybem?

_____

Sacharidy – Od glukózy po vlákninu

Sacharidy jsou sloučeniny uhlíku (C), vodíku (H) a kyslíku (O), které dělíme podle složitosti řetězce.

- Monosacharidy: jednodušší cukry (např. glukóza). Zapiš její sumární vzorec:
_____
- Polysacharidy: Složené cukry (např. škrob). Jaká je jejich hlavní výhoda oproti jednoduchému cukru? _____
  - Vláknina: Proč je pro nás důležitá, i když z ní nezískáváme energii?
_____

Tuky (Lipidy)

Tuky slouží jako největší energetická zásobárna na horší časy, fungují jako ochranný polštář pro vnitřní orgány a bez nich by naše tělo neumělo využít některé důležité vitamíny.

- Nasycené tuky: Obsahují pouze _____ vazby (C–C). Jsou za pokojové teploty _____.
- Nenasycené tuky: Obsahují alespoň jednu _____ vazbu (C=C), která řetězec „zlomí“. Jsou za pokojové teploty _____.
- Tuky jsou nezbytné pro vstřebávání vitamínů skupin: _____, _____, _____, _____.
- Jak se nazývá proces rozptýlení tuku v kapalině (např. pomocí mýdla nebo žluči)? _____
- Pozor na etiketu: Který rostlinný tuk je výjimkou a je tuhý (nasycený)? _____

Bílkoviny (Proteiny)

Bílkoviny slouží jako hlavní stavební jednotky organismu pro růst svalů a tkání, a zároveň fungují jako nástroje (enzymy a hormony), které řídí všechny důležité děje v našem těle.

- Jak se nazývá chemická vazba, která drží aminokyseliny pohromadě? _____ vazba.
- Uveď alespoň dva příklady, co bílkoviny v těle tvoří: _____
- Denaturace: Nevratná změna struktury (sražení) bílkoviny. Vyjmenuj 2 příčiny, které ji způsobí:
  - a. _____
  - b. _____
- Zdroje: Uveď jeden příklad rostlinné a jeden živočišné potraviny s vysokým obsahem bílkovin: _____

